

Н. О. Аверчева,

к. е. н., доцент, Херсонський державний аграрно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4534-639X>

Д. В. Зубік,

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 051 Економіка,

Херсонський державний аграрно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-1536-3167>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.11.154

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АПК УКРАЇНИ

N. Avercheva,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Social and Behavioral Sciences, Kherson State Agrarian and Economic University

D. Zubik,

Master's degree candidate in Economics, specializing in field 051 Economics, Kherson State Agrarian and Economic University

ECONOMIC ASSESSMENT AND PROSPECTS OF THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRAINE'S AGRICULTURAL SECTOR

У статті проведено економічну оцінку сучасного стану надходження інвестицій в аграрний сектор економіки України. Встановлено частку найбільших країн-інвесторів за показником прямих інвестицій в сільське господарство України, до яких належать Кіпр, Люксембург та США. Досліджено динаміку прямих іноземних інвестицій в Україну за показником чистого доходу, визначено чинники втрат в періоди воєнних дій і пандемії. На основі економічних рахунків сільського господарства проведено аналіз стану інвестиційної привабливості АПК України. Визначено, що у структурі збитків, спричинених війною, найбільшу частку займає вартість сільськогосподарської техніки, вироблена сільськогосподарська продукція та зерносховища, відновлення яких є терміновим і потребує значних інвестиційних коштів. На основі SWOT-аналізу встановлені можливості країни щодо залучення додаткових інвестиційних ресурсів у після-воєнний період на сильні сторони вітчизняного АПК, які є привабливим для іноземних інвесторів.

The article provides an economic assessment of the current state of investment inflows into the agricultural sector of the Ukrainian economy, identifies relevant trends and factors influencing the attractiveness of this sector for domestic and foreign investors, and explores prospects for increasing the investment attractiveness of Ukraine's agro-industrial complex. Preconditions creating a favorable environment for attracting investment resources are systematized, and a general overview of the current situation in the international market is provided. The problems of the domestic agricultural sector in the international market include low prices for Ukrainian grain, loss of markets,

increased transportation tariffs, and the transformation of the world's food system. The dynamics of foreign direct investment in Ukraine in terms of net income are investigated, and factors contributing to losses during periods of armed conflict and pandemics are identified. It is determined that as a result of the armed aggression by the Russian Federation by the end of 2023, losses amounted to approximately 80 billion US dollars, with agricultural machinery being the most affected (56.7% of losses), followed by production losses (18.2%) and grain storage facilities (17.5%), the restoration of which is urgent and requires significant investment. The share of the largest investor countries in terms of foreign direct investment in Ukraine's agriculture, including Cyprus, Luxembourg, and the USA, has been established. An analysis of the investment attractiveness of Ukraine's agricultural sector is conducted based on agricultural economic accounts. Opportunities for the country to attract additional investment resources in the post-war period are identified through a SWOT analysis, focusing on the strengths of the domestic agricultural sector that are attractive to foreign investors. Key challenges facing Ukraine in attracting investment in the agricultural sector are highlighted, and opportunities for further development and reform of this industry to stimulate investment processes are identified. However, without addressing current macroeconomic and political issues related to armed conflict, high levels of corruption, and market and political instability, it is impossible to realize the sector's full potential and achieve a high level of investment in production processes in Ukraine's agricultural sector.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, інвестиції, агропромисловий комплекс, економічна оцінка, перспективи розвитку.

Key words: investment attractiveness, investments, agro-industrial complex, economic evaluation, development prospects.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

АПК України відіграє ключову роль у розвитку держави, адже його діяльність безпосередньо впливає на економічне зростання та стабільність. Ця сфера не лише забезпечує країну продовольством, а й генерує значні обсяги експортної виручки, що становить понад чверть загального експорту. Завдяки цьому АПК мобілізує близько 20% фінансових ресурсів державного бюджету. Агропромисловий комплекс України є потужним драйвером економіки, гарантом продовольчої безпеки та важливим чинником формування експортного потенціалу країни.

За останні десятиліття український аграрний сектор пройшов низку трансформацій, які вплинули на його економічний стан та інвестиційну привабливість. Проте війна внесла значні корективи і негативно вплинула на всі сфери економіки. В сучасних складних умовах війни збереження та посилення конкурентних переваг сільськогосподарського виробництва і АПК в цілому є важливим завданням для досягнення стійкого економічного зростання України. Для цього необхідно ретельно проаналізувати сучасний стан аграрного сектору, виявити проблемні аспекти, на основі оцінки наявного потенціалу визначити шляхи його подальшого ефективного розвитку. У статті досліджено економічні показники аграрного виробництва в Україні, проведено аналіз інвестиційної привабливості цього сектору, визначено перспективи його розвитку на майбутнє.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Тематика інвестиційної привабливості розглядається у наукових публікаціях з різних точок зору. Долінський Л.Б. та Рибачок О.С. характеризують інвестиційну привабливість як складну комплексну характеристику, яка "...описує сприятливість певного об'єкта (країни, регіону, галузі, компанії) для вкладення коштів з метою отримання вигоди в майбутньому. Вона формується під впливом багатьох факторів: економічних, соціальних, політичних, географічних, організаційних. Враховуючи, що дані чинники є мінливими, інвестиційна привабливість об'єкта інвестування постійно змінюється. Отже, постає потреба в постійному моніторингу даної величини" [1, с. 32].

Стацук О., Деркач О., Лозовик В. у якості факторів, що стримують приплив іноземних інвестицій в Україну визначають: непередбачувані наслідки і тривалість війни, яка підвищує ризики, несе руйнування і економічні втрати; політичну і економічну нестабільність через недосконалу систему державного управління; високий рівень корупції, бюрократичні процедури і хабарництва; недосконалість правової системи і судочинства; пошкодження виробничої і логістичної інфраструктури; низький рівень кваліфікації та відтік кадрів за кордон [2, с. 57].

Натомість Жовнірчик Я.Ф. та Гусев В.О. наводять обґрунтування теоретичних засад удосконалення механізму формування сприятливого інвестиційного середовища в аграрній сфері. Даний підхід, на відміну від існуючого, включає моніторинг роботи та оцінку ефектив-

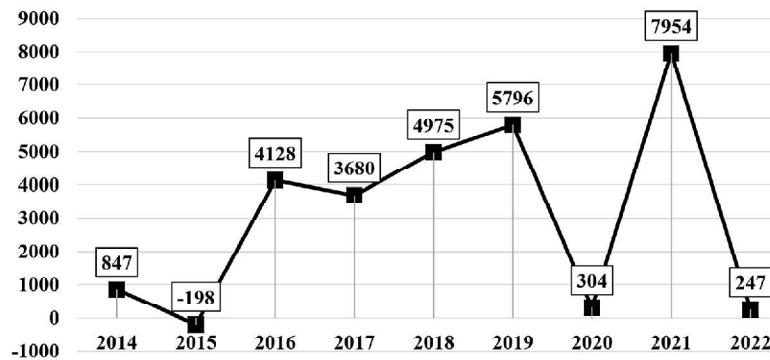

Рис. 1. Прямі іноземні інвестиції в Україну, чистий дохід (за поточним курсом долара США) за 2014–2022 рр., млн дол. США

Джерело: сформовано на основі [5].

ності інвестицій. Також, наведена методика формування інвестиційного клімату ґрунтується на чітких принципах, які мають керувати суб'єктами управління. Дані нововведення дозволяють динамічно реагувати на зміни в зовнішньому середовищі та раніше непередбачених ризиків [3, с. 1079—1096].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета статті полягає в проведенні економічної оцінки поточного стану інвестиційної привабливості агропромислового комплексу України та виявленні перспектив для її посилення у післявоєнний період. На основі аналізу інвестиційного клімату, надходження і чистого доходу від прямих іноземних інвестицій, економічної оцінки поточної ситуації на ринку, стаття спрямована на ідентифікацію ключових загроз та можливостей для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій у сферу АПК.

Вклад основного матеріалу дослідження. Інвестиції є ключовим фактором економічного зростання, проте процес залучення інвестицій у реальний сектор економіки є досить складним. Це пов'язано з тим, що інвестори ретельно підходять до вибору об'єктів інвестування, ґрунтуючись на певних правилах та критеріях. Оцінюючи інвестиційну привабливість, потенційний інвестор ставить пріоритетні умови, без дотримання яких відмовляється від вкладення інвестиційних ресурсів. Перш за все, інвестор вимагає гарантій безпеки та запобігання ризикам: економічним, політичним, соціальним та екологічним.

Наразі, при прийнятті рішення про вкладання коштів в економіку України, приватний іноземний інвестор стикається з рядом негативних факторів:

- повномасштабне військове вторгнення рф, зі всіма його негативними наслідками;
- відсутність ефективної системи гарантій та захисту іноземних інвестицій;
- недостатньо розвинене правове поле для регулювання інвестиційних процесів;
- відсутність дієвих інструментів та інституцій для страхування воєнних ризиків та інвестиційних проєктів;
- негативна судова практика;
- недосконала система банківських гарантій для іноземних вкладів та корупція в урядових структурах при

отриманні дозвільних документів та прийнятті регуляторних актів також погіршують ситуацію [4, с. 4—5]. Дані чинники негативно впливають на інвестиційну привабливість (Рис. 1).

Графік відображає наслідки негативного впливу на обсяги прямих іноземних інвестицій:

- початку російської збройної агресії проти України (2015 р. — спад на 1045 млн дол. США);
- пандемії COVID-19 (2020 р. — спад 5492 млн дол. США);
- повномасштабного вторгнення рф в Україну (2022 р. — спад 7707 млн дол. США).

Кризові події відображені різким зменшенням чистого доходу від інвестицій, зокрема різкий перехід від декількох мільярдів доларів США до кількох мільйонів доларів США.

Проте, незважаючи на всі виклики, наша держава формує позитивний імідж для іноземних інвесторів, намагається, навіть у надскладних умовах війни, створювати сприятливі передумови для залучення інвестиційних ресурсів, до яких слід віднести:

- наявність в країні понад 30% світових запасів родючих чорноземів;
- можливість оренди сільськогосподарських земель для будь-якої міжнародної компанії або іноземного громадянина, яка вважається однією з найбільш-рентабельних у світі [6];
- придатність земель до ведення органічного сільського господарства та сталого біодинамічного землеробства, яке може забезпечити економію прямих операційних витрат, включаючи зрошення;
- активний розвиток і розбудова сільськогосподарської інфраструктури, яка стає все більш затребуваною у зв'язку зі стрімким розвитком аграрного сектору країни та зростаючим міжнародним попитом на продовольство;
- впровадження сучасних сільськогосподарських технологій (зокрема, паралельне водіння та системи контролю палива), у виробництво українськими аграріями, які продовжують усвідомлювати силу ефективності та додаткових прибутків за рахунок капіталовкладень в інноваційні ресурсозберігаючі технології.

Аналіз інвестиційної привабливості надає можливість інвесторам та власникам капіталу визначити слабкі сторони об'єкта інвестицій, відповідно, розро-

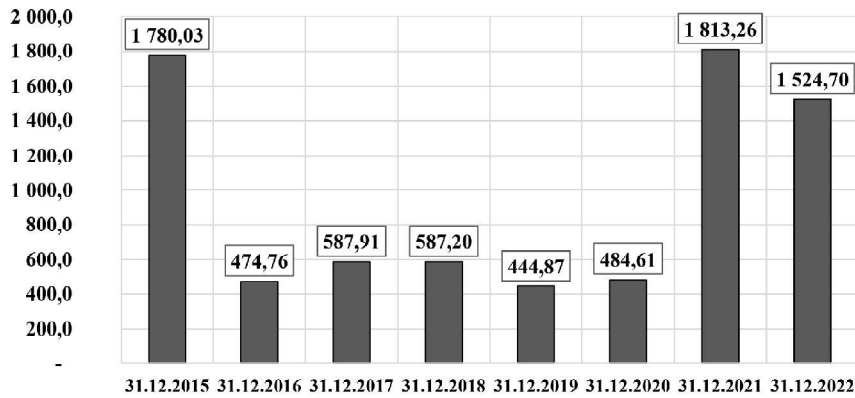

Рис. 2. Прямі інвестиції в Україну (інструменти участі в капіталі), сільське, лісове та рибне господарство за 2015—2022 рр., млн дол. США

Джерело: сформовано на основі [7].

бити й обґрунтувати шляхи щодо їх усунення. Окремо для інвесторів, це дозволяє прийняти рішення про інвестування в даний бізнес, підприємство, галузь, країну.

В сучасних умовах війни, інвестиції виступають однією з ключових умов виживання аграрних підприємств на ринку. Останніми роками акцент на залученні саме іноземних інвестицій як основного шляху підтримки економічного зростання країни у післявоєнний період (Рис. 2).

Зокрема, обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну, спрямованих в агропромисловий комплекс за 2021—2022 рр. значно вищі в порівнянні з 2016—2020 рр. Необхідно зазначити, що дане збільшення відбулося шляхом переливання прямих інвестицій з інших видів економічної діяльності. Навіть перший рік війни не привів до значного скорочення прямих інвестицій.

Огляд пріоритетних та ефективних напрямів інвестування є одним з найважливіших індикаторів, що сприяють підвищенню інвестиційної привабливості. За заявою Державного департаменту США про інвестиційний клімат України "...багато американських компаній до-

сягли успіху в Україні, особливо в сільському господарстві, виробництві споживчих товарів і технологічному секторі. Україна є потужною сільськогосподарською державою і другим за величиною експортером зерна у світі" [6].

При проведенні аналізу обсягу прямих інвестицій в Україну з'ясовано, що найбільшими країнами-інвесторами у сільське, лісове та рибне господарство є Кіпр, США, Люксембург, Німеччина, Данія та Британські Віргінські Острови (Рис. 3).

За 2017—2022 рр., найвагоміший внесок Україна отримала від Кіпру, сума інвестицій 1 646 млн дол. США. На другому місці по обсягу прямих інвестицій у 2022 р. є Люксембург, його вклад на 16 млн дол. США більше, ніж за 2021 р. Наступною країною в рейтингу є США. Однак, даний рейтинг не відображає об'єктивного перебігу подій, оскільки дані за деякими країнами не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про офіційну статистику" щодо конфіденційності статистичної інформації [7].

Динаміка основних економічних рахунків сільськогосподарства (у фактичних цінах) впродовж останніх

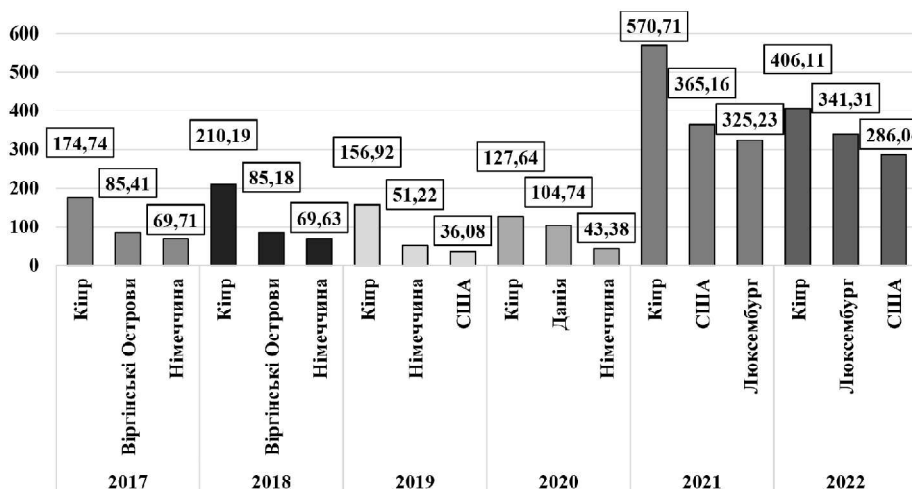

Рис. 3. Найбільші країни-інвестори за показником прямих інвестицій в сільське, лісове та рибне господарство України за 2015—2022 рр., млн дол. США

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [7].

Таблиця 1. Показники економічного розвитку АПК за 2019–2022 рр., млн грн

Показники	Роки				2022 р. у % до 2021 р.
	2019	2020	2021	2022	
Випуск рослинництва	623951	670423	1100168	811056	73,72%
Випуск тваринництва	200990	203942	237586	243599	102,53%
Випуск сільськогосподарських продуктів	824941	874365	1337754	1054655	78,84%
Випуск сільськогосподарських послуг	13097	13457	21615	14905	68,96%
Випуск продукції (продуктів і послуг) сільського господарства	838038	887822	1359369	1069560	78,68%
Випуск несільськогосподарської невід’ємної вторинної діяльності	4729	5030	7087	4356	61,46%
Усього випуск сільського господарства	842767	892852	1366456	1073916	78,59%
Проміжне споживання	498744	511460	789635	636962	80,67%
Валова додана вартість	344023	381392	576821	436954	75,75%
Споживання основного капіталу	35375	42309	49713
Чиста додана вартість	308648	339083	527108
Оплата праці найманих працівників	79145	86924	128342
Інші податки, пов’язані з виробництвом	2921	3783	3052
Інші субсидії, пов’язані з виробництвом	2885	4977	5581
Факторний дохід	308612	340277	529637
Чистий поточний прибуток	229467	253353	401295

Джерело: складено і розраховано на основі [8].

років надає можливість оцінити стан інвестиційної привабливості АПК України (Табл. 1).

Аналізуючи наведені дані, слід уточнити, що на момент звернення, дані за 2022 р. подані попередньо та без деяких показників. Проте, навіть наявна інформація дає змогу визначити значні збитки спричинені війною: зменшення обсягу випуску сільськогосподарських продуктів на 283 099 млн грн або на 21,16 %, відповідно й випуск сільськогосподарських послуг зменшився на 6 710 млн грн.

На жаль, внаслідок терористичної військової агресії з боку РФ, сектор АПК зазнав ще більших втрат, ніж відображає офіційна статистика. За даними звіту Швидкої оцінки завданих збитків та потреб (RDNA), яка була проведена для сільськогосподарського сектору України в рамках третього звіту RDNA, підготовленого Урядом України, Світовим банком, ООН та Європейським Союзом, збитки та втрати аграрного сектору становлять — 80 млрд доларів США [9]. У звіті міститься інформація про втрати та збитки, які понесла аграрна сфера України, термінові потреби на 2024 р., а також середньо-

довгострокові потреби щодо відновлення та реконструкції галузі. Оцінки, представлені у цьому документі, відносяться до 31 грудня 2023 р. (за наявності даних), майже через два роки з моменту початку повномасштабного вторгнення (Рис. 4).

За підрахунками, тільки прямі втрати для аграрного сектору становлять 10,3 млрд дол. США, більшу частину з зазначених збитків займає вартість сільськогосподарської техніки — 56,7 %, вироблена продукція (18,2 %), зерносховища (17,5 %). Це ще раз підтверджує необхідність залучення інвестицій для їх відновлення. Непрямі збитки, порівняно з 2022 р., збільшилися майже вдвічі та становлять 69,8 млрд дол. США, проти 34,25 млрд дол. США за попередній період. З них більшу частину становлять втрати через зниження виробництва в рослинництві.

Незважаючи на складні умови в 2023 р. зібрано понад 117 млн т сільськогосподарських культур, що на 12 млн т більше за попередній рік. Згідно наведених даних, зернових та зернобобових культур зібрано на 5,9 млн т або на 10,97 % більше, ніж за 2022 р.; в окремих випадках,

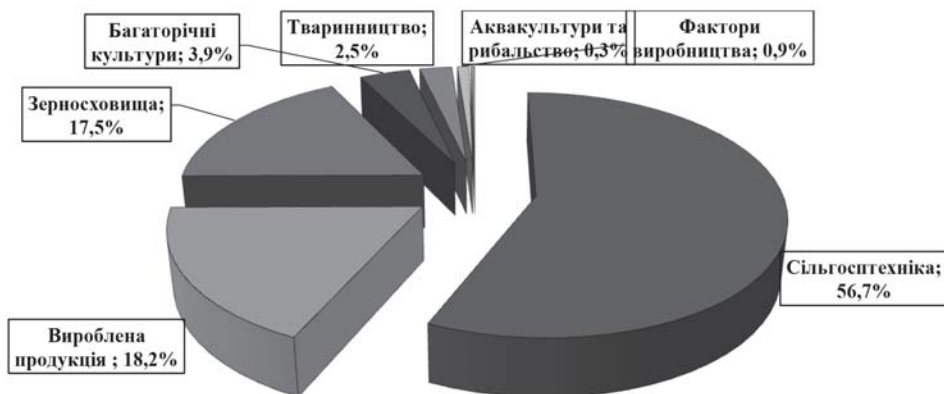

Рис. 4. Розподіл загальних збитків, нанесених внаслідок пошкодження або знищення фізичних активів, сільському господарству України, %

Джерело: сформовано на основі [9].

Рис. 5. Обсяги виробництва сільськогосподарських культур в Україні, тис. т.

Джерело: складено авторами на основі [4].

спостерігається значне збільшення обсягу збору (наприклад цукрового буряку зібрано на 32,07 % більше, ніж за минулий період) (Рис. 5).

Отже, війна росії проти України завдала серйозного удару по інвестиційній привабливості українського АПК та його позиціях на світовому ринку. Руйнування інфраструктури, втрата частини ринків, зростання цін на логістику та інші фактори призвели до значного погіршення умов ведення бізнесу.

Проте, у післявоєнний період відновлення виробництва на основі переорієнтації на нові ринки, зростання внутрішнього споживання, стимулювання розвитку переробної промисловості та активної міжнародної допомоги можуть допомогти українському АПК не лише оговтатися від війни, але й стати більш стійким та конкурентоспроможним.

Остаточний вплив війни на український АПК буде залежати від багатьох факторів, але вже зараз очевидно,

що війна стане поворотним моментом у розвитку цієї галузі на інноваційній основі. У попередніх публікаціях авторів також акцентовано увагу на необхідності впровадження екологічних інновацій. Розкрито позитивний екологічний і економічний ефект використання способів агроекологічного землеробства, організаційні рівні впровадження точного землеробства, етапи біологізації процесів виробництва [11, с. 87 — 96].

Систематизація фактичного стану ринку дала змогу надати загальну характеристику ситуації, що склалася на даний момент (Рис. 6).

Важливо зазначити, що Уряд України вживає заходів для покращення інвестиційного клімату та стимулювання припливу іноземних інвестицій. Однак, війна та інші фактори й далі негативно впливають на імідж країни для інвесторів з розвинених країн.

SWOT-аналіз дозволяє систематизувати проведені дослідження і виявити не тільки проблеми сучасного

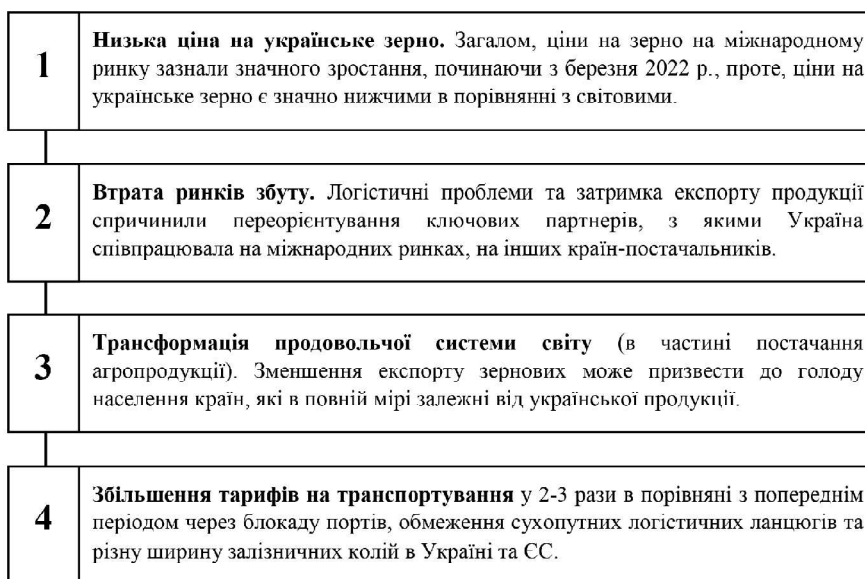

Рис. 6. Проблеми АПК України на міжнародному ринку

Джерело: складено авторами на основі [12, 13].

Таблиця 2. SWOT-аналіз інвестиційної привабливості АПК України

Сильні сторони	Слабкі сторони
Географічне положення країни, розвинена транспортна система, логістика зовнішньої торгівлі і морських портів	Недосконалість законодавчо-правового супроводження інвестиційних процесів, незахищеність прав власності.
Наявність якісного земельно-ресурсного потенціалу для нарощування обсягів виробництва продовольства.	Непоследовність земельної реформи, низький рівень розвитку ринку земель.
Можливості удосконалення технологій на основі розвитку точного, агроекологічного, органічного сільського господарства, біологізації виробничих процесів.	Сировинна орієнтація виробництва, недостатній рівень розвитку сфери переробки сільськогосподарської продукції і створення доданої вартості продукту.
Наявність кваліфікованих кадрів - в Україні є значний людський ресурс з досвідом роботи в сільському господарстві.	Зношеність технічних засобів, низький рівень технічного оснащення більшості господарств.
Створення нових і удосконалення існуючих транспортних шляхів, логістичної інфраструктури.	Недостатня диверсифікованість українського АПК робить його вразливим до коливань цін на сільськогосподарську продукцію.
Можливості	Загрози
Зростання світового попиту на продовольство створює сприятливі умови для розвитку АПК України.	Невизначеність і тривалість воєнних дій, підвищення ризиків інвесторів.
Подолання корупції, забезпечення верховенства права, неупередженості і прозорості судочинства, захист прав інвесторів.	Політична та економічна нестабільність, недосконалість дій державних органів влади.
Удосконалення податкового законодавства, впровадження пільгових податкових періодів для інвесторів, спрощення бюрократичних процедур.	Руйнування енергетичної, транспортної, логістичної та виробничої інфраструктури, значні економічні втрати.
Підтримка розвитку агроекологічних інноваційних технологій, стандартизація і сертифікація продукції, забезпечення високого рівня якості на всіх етапах виробництва і збуту.	Низький рівень репутації країни на світовому ринку через корупцію, хабарництво і бюрократизацію процесів інвестування.
Залучення міжнародних інвестиційних програм і фондів, грантів до фінансування інвестиційних проектів.	Нестабільність цін на засоби виробництва, високі тарифи на електроенергію та інші енергетичні ресурси приводять до зниження прибутковості бізнесу.
Отримання коштів від репарації, спрямування їх в інвестування реальних процесів відновлення економіки.	Міграція кваліфікованої робочої сили за кордон, недостатній рівень кваліфікації працівників для ефективної реалізації інвестицій

Джерело: систематизовано і доповнено на основі [2, с. 52—60].

етапу розвитку АПК України, а й можливості післявоєнного ефективного розвитку і підвищення інвестиційної привабливості (Табл. 2).

Реалізація можливостей і подолання загроз потребуватиме комплексного та системного підходу, але дозволить Україні покращити інвестиційний клімат, допоможе стимулювати економічне зростання та створить умови для стійкого розвитку не тільки аграрного сектору, а й всієї економічної системи. Тільки продумана макроекономічна політика держави і ефективні діяльність суб'єктів на мікрорівні можуть створити економічне середовище, привабливе для інвесторів. Залучення значних інвестиційних ресурсів створить синергійний ефект в суміжних з аграрною галузях і економіці країни в цілому.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Інвестиції є одним з ключових факторів розвитку будь-якої країни, саме для цього необхідно підтримувати сприятливий інвестиційний клімат. Наразі, агропромисловий комплекс України працює в умовах військового стану, викликаного терористичною збройною агресією з боку РФ, що створює значні перешкоди і бар'єри для інвестиційних процесів. За підрахунками Центру досліджень продовольства та землекористування, збитки та

втрати аграрного сектору становлять більше 80 млрд. доларів США. За даних умов, зовнішні інвестори не впевнені в життєздатності вкладених коштів через постійну загрозу знищення інфраструктури та інших об'єктів інвестування. За результатами проведення SWOT-аналізу інвестиційної привабливості АПК України були виявлені й інші фактори, що негативно впливають на формування сприятливого інвестиційного середовища.

Незважаючи на це, агропромисловий комплекс України має сильні сторони і можливості додаткового залучення інвестиційних коштів на сучасному етапі і у післявоєнний період, зокрема, потужний ресурсний потенціал, досвід впровадження інноваційних технологій, розвинену інфраструктуру для зберігання, транспортування, переробки та інших логістичних складових руху продукції від виробника до споживача. Загалом, слід відзначити значний потенціал даної сфери, що складає основу для післявоєнної відбудови України.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі будуть присвячені ефективності впровадження інвестицій суб'єктами підприємницької діяльності в агросфері.

Література:

1. Долінський Л. Б., Рибачок О. С. Кореляційно-регресійний аналіз інвестиційної привабливості АПК. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопільський націо-

нальний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2016. Т. 24. № 1. С. 30—37. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/1148-5529-1-PB.pdf> (дата звернення 15.04.2024).

2. Стащук О., Деркач О., Лозовик В. Інвестиційний клімат України та напрями його покращення. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2023. № 1 (33). С. 52—60.

3. Жовнірчик Я. Ф, Гусєв В. О. Удосконалення механізму формування інвестиційного клімату у сфері агропромислового комплексу України. Публічне управління та регіональний розвиток. 2022. № 18. С. 1079—1096.

4. Панкова, Л. І., Камалова-Кутинець, О. М. Аналіз тенденцій та перспектив залучення іноземних інвестицій в умовах економіки війни. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2022. № 6. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-6-03-02/> (дата звернення 10.04.2024).

5. Прямі іноземні інвестиції, чистий приплив (платний баланс, поточний долар США) — Україна. Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$) — Ukraine | Data (worldbank.org) URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?locations=UA> (дата звернення 11.04.2024).

6. Україна — Заява про інвестиційний клімат (trade.gov). URL: <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/ukraine-investment-climate-statement> (дата звернення 12.04.2024).

7. Статистика зовнішнього сектору. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#2011-pryami-investytsii> (дата звернення: 05.05.2024).

8. Державна служба статистики України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.04.2024).

9. Нейтер Р., Зоря С., Муляр О. Збитки, втрати та потреби сільського господарства через повномасштабне вторгнення. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/02/RDNA3_ukr.pdf (дата звернення 12.04.2024).

10. Food Outlook — Biannual report on global food markets. URL: <https://openknowledge.fao.org/items/ecccc486-24c6-4541-9e3e-46dfabd48c4b> (дата звернення 11.04.2024).

11. Аверчева Н. О., Єфремов А. О. Економічний потенціал впровадження екоінновацій у сільському господарстві Півдня України. Агросвіт. 2024. №7. С. 87—96. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/3402/3438>

12. Агроінвестиції: глобальне бачення, локальні проблеми. Всеукраїнське професійне юридичне видання. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zemelne-agrarne-pravo/agroinvesticiyi-globalne-bachennya-lokalni-problemi.html> (дата звернення: 29.04.2024).

13. У Стамбулі уклали угоду щодо деблокації українських портів. URL: <https://suspilne.media/263462-u-stambuli-uklali-ugodu-sodo-deblokadi-ukrainskih-portiv/> (дата звернення 10.04.2024).

References:

1. Dolins'kyj, L.B. and Rybachok, O.S. (2016), "Correlation-regression analysis of the investment attractiveness of the agricultural sector", *Ekonomichnyj analiz: zb. nauk. prats' Ternopil's'kyj natsional'nyj ekonomichnyj universytet*, vol. 24, no. 1, pp. 30—37, available at: <file:///C:/Users/User/Downloads/1148-5529-1-PB.pdf> (Accessed 15.04.2024).

2. Staschuk, O. Derkach, O. and Lozovyk, V. (2023), "Ukraine's investment climate and directions for its improvement", *Ekonomichnyj chasopys Volyn's'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrainky*, vol. 1 (33), pp. 52—60.

3. Zhovnrchuk, Ya.F. and Husiev, V.O. (2022), "Improvement of the mechanism of formation of the investment climate in the sphere of the agro-industrial complex of Ukraine", *Publichne upravlinnia ta rehional'nyj rozvytok*, vol. 18, pp. 1079—1096.

4. Pankova, L.I. and Kamalova-Kutynets', O.M. (2022), "Analysis of trends and prospects of attracting foreign investments in the conditions of the war economy", *Problemy suchasnykh transformacij. Seriya: ekonomika ta upravlinnia*, vol. 6, available at: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-6-03-02/> (Accessed 10.04.2024).

5. World Bank (2024), "Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$) — Ukraine", available at: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?locations=UA> (Accessed 11.04.2024).

6. International Trade Administration (2023), "Ukraine — Country Commercial Guide", available at: <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/ukraine-investment-climate-statement> (Accessed 12.04.2024).

7. National Bank of Ukraine (2024), "External Sector Statistics", available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#2011-pryami-investytsii> (Accessed 05.05.2024).

8. State Statistics Service of Ukraine (2024), available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 10.04.2024).

9. Nejter, R. Zoria, S. and Muliar, O. (2024), "Damages, losses and needs of agriculture due to full-scale invasion", available at: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/02/RDNA3_ukr.pdf (Accessed 12.04.2024).

10. FAO (2023), "Food Outlook — Biannual report on global food markets", available at: <https://openknowledge.fao.org/items/ecccc486-24c6-4541-9e3e-46dfabd48c4b> (Accessed 11.04.2024).

11. Averkheva, N.O. and Yefremov, A.O (2024), "Economic potential of implementing eco-innovations in agriculture in the south of Ukraine", *Ahrosvit*, vol. 7, pp. 87—96, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/3402/3438> (Accessed 11.04.2024).

12. Roik, O. (2023), "Agricultural investments: global vision, local problems", available at: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zemelne-agrarne-pravo/agroinvesticiyi-globalne-bachennya-lokalni-problemi.html> (Accessed 29.04.2024).

13. Pryshepa, Y. Lisov's'ka, R. and Vojtiuk, T. (2022), "An agreement was concluded in Istanbul on the unblocking of Ukrainian ports", available at: <https://suspilne.media/263462-u-stambuli-uklali-ugodu-sodo-deblokadi-ukrainskih-portiv/> (Accessed 10.04.2024).

Стаття надійшла до редакції 19.05.2024 р.